

MYRS 12.12.2023 § 219

436/04.03.01/2023

Asian esittely

Vastuuviranomainen: Pohjois-Pohjanmaan liitto

Tavoiteohjelma: Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027

Toimintalinja ja hallinnonala: TL 7 ja TEM

Erityistavoite: 7.1

Hanketunnus: 900278

Päähankkeen toteuttaja: Iin Micropolis Oy

Toteutusaika: 1.8.2023 – 31.7.2026

Toteuttamisalue: Oulunkaaren sk

Hankekuvaus:

Hankkeen tavoitteena on luoda uutta liiketoimintaa ja työpaikkoja kiertotalouteen pk-yrityksille. Hankkeen toimenpiteillä pyritään saamaan hankealueen kunnissa syntyviä rakentamisen jäte- ja materiaalivirtoja uudelleenkäyttöön ja kierrätykseen pk-yritysten toimesta. Tämä tavoite vaatii hankealueen kuntia ryhtymään aktiivisesti toteuttamaan kiertotalouden tavoitteita.

Hanke lisää jäte- ja kierrätysmateriaalien uudelleen käyttöä ja uusiutuvaa energiaa tarjoavien pk-yritysten liiketoimintamahdollisuuksia, tukee yritysten yhteistyötä ja luo uutta palveluliiketoimintaa parantaa alueen jätteenkäyttöä ja kierrätysmateriaaleista saatavan uusiutuvan energian osuutta tuotannossa. Kunnille ja julkisen alan toimijoille hanke tuottaa ohjeita ja toimintamalleja kestävästä materiaalitalouden toimenpiteiden toteuttamiseen.

Hankkeen toimenpiteet on jaettu neljään työpakettiin:

Työpaketti 1: Luoda uutta liiketoimintaa kiertotalouteen liittämällä kuntien ja kaupunkien kaavoitussuunnitteluun tarkempia vaatimuksia kierrätysmateriaalien käytölle

Työpaketti 2: Alueellinen yhteistyö yli kuntarajojen

Työpaketti 3: Digitaalisten materiaalitorien, verkostojen ja logistiikka ketjujen kehittäminen

Työpaketti 4: Tiedotus ja tapahtumat.

Työpaketti 1: Rakennusten purkujen sekä muun toiminnan tuottamien jättemateriaalien hallinnan kehittäminen kunnissa.

Työpaketissa luodaan kiertotaloudesta uutta liiketoimintaa viemällä kiertotalouden tarpeet käytännön toimintaan. Kunnat ovat kiertotalouden avainpelaajia mm. tuotteiden ja palveluiden hankkijoina ja yhteistyön käynnistäjinä. Kiertotalous toimenpiteinä kunnat voivat ryhtyä laatimaan rakentamiseen ohjeet, joilla veloitetaan rakentajaa käyttämään sekä uudis- että korjausrakentamisessa kierrätysmateriaaleja niissä kohteissa ja osissa missä se on teknisesti mahdollista.

Hankkeessa tarkastellaan rakennuskannan uudelleenkäyttö mahdollisuuksia ja saneeraamista uusiokäyttöön purkamisen sijaan. Tämä tarkoittaa innovatiivisten korjaus ja saneerausmenetelmien kehittämistä, joissa edistetään kierrätysmateriaalien käyttöä. Tavoitteena on etsiä käytöstä poistuvalla rakennuksella uusi käyttötarkoitus, sekä hyödyntää kierrätettyjä rakennuskomponentteja.

Tavoitteena on avustaa kuntia rakentamaan mahdollisimman vähän ja säilyttämään mahdollisimman paljon olemassa olevaa. Rakennettaessa tulisi aina pyrkiä elinkaaren aikana mahdollisimman vähän luonnonvaroja ja energiaa kuluttaviin rakennuksiin. Hankkeen hyödyntämismalliin on tavoitteena luoda ohjeistus, jolla voidaan antaa mallit konkreettisille kiertotaloutta edistäville toimenpiteille.

Työpaketti 2: Alueellinen yhteistyö yli kuntarajojen

Hankkeen kunnissa on paljon vanhaa rakennuskantaa, joka on tulossa käyttöikänsä päähän. Alueen yksittäisissä pienissä kunnissa syntyvä rakentamisen ja pk-yritysten jäte- ja sivuvirrat ovat pieniä, eikä niiden kierrättäminen oman kunnan alueella mahdollista kannattavaa liiketoimintaa. Kohteet sijaitsevat hajallaan pitkien välimatkojen päässä minkä takia käyttökelpoisen materiaalin uudelleen käyttö on usein pienen määrän takia taloudellisesti kannattamatonta. Toisaalta jättemateriaaleille ja sivuvirroille ei aina ole syntypaikan lähellä kohdetta, johon ne voitaisiin käyttää. Siksi pienet jättemäärät jäävät helposti hyödyntämättä.

Ratkaisuna tähän on hankkeessa toteutettava toimintamalli, jossa useamman kunnan alueella syntyvät jäte- ja sivuvirrat saadaan kirjattua tiedoksi sähköiseen materiaalipankkiin, käsitellään keskitetysti ja hyödynnetään mahdollisimman lähellä syntypaikkaa. Käytännön toteutuksena tämä edellyttää useamman kunnan yhteistä digitaalista alustaa.

Työpaketti 3: Digitaalisten materiaalivirtojen, verkostojen ja logistiikkaketjujen kehittäminen

Yhdistämällä digitaalista tietoa materiaalivirtoihin voidaan optimoida resurssien käyttöä. Digitalisaation avulla voidaan parantamaan resurssitehokkuutta. Materiaalien pysymistä kierrossa mahdollisimman pitkään pystytään edesauttamaan digitaalisen materiaalipassin avulla ja suunnittelemalla uudiskohteet niin, että kierto on tuleville uusiomateriaaleille on jo hyvissä ajoin käyttökohde tiedossa.

Tämä tarkoittaa tiedon keräämistä digitaaliseen tietokantaan varhaisessa vaiheessa rakennusten purkuhankkeista sekä muusta jätteistä tuottavasta toiminnasta. Tämä edellyttää laajaa, tiivistä yhteistyötä sekä yritysten, että kuntien välillä, jotta hyödyntämiskelpoinen ja uudelleen käytettävä materiaali voidaan tunnistaa. Tätä varten hankkeessa kehitetään reaaliaikaista digitaalista materiaalivirtojen ohjausta, valvontaa ja markkinaa koko hankealueella. Digitaalisen alustan kehittämisessä avainasioita on tunnistaa nykyisten kierrätysmateriaalien ongelmakohdat ja etsiä niihin ratkaisuja (mm. kohtaako materiaalin tuottaja hyödyntäjät).

Työpaketti 4: Tiedotus ja tapahtumat

Perinteisen hanketiedotuksen ja -viestinnän rinnalla tässä hankkeessa halutaan tehdä osallistamisviestintää, jossa yksityiset ja julkiset toimijat tuodaan yhteen, niin että viestinnän kautta syntyy uutta liiketoimintaa, tekoja ympäristön säästämiseksi ja yhteisöllisyyttä vahvistavia kestäviä toimintatapoja.

Kokonaiskustannusarvio (€):

Henkilöstökustannukset:	359 745
Välilliset kustannukset (FR40%):	143 897
Kustannukset yhteensä:	503 642

Kokonaisrahoitussuunnitelma (€):

Haettu EU- ja valtion rahoitus:	402 914
Kuntien rahoitus:	56 500
Yksityinen rahoitus:	44 228
Rahoitus yhteensä:	503 642

Hankearviointipisteet: 26/44

Maakuntaohjelman toimintalinja: KT 3 A

Valmistelija: Katarina Timisjärvi, 040 685 4025

Esitys

Pohjois-Pohjanmaan liitto esittää:

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö puoltaa hanketta rahoitettavaksi Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmasta.

MYR:lle esitetään, että se antaa hankkeesta myönteisen lausunnon.

Päätösesityksen perustelut:

Hanke tukee Uudistuva ja osaava Suomi 2021-2027 -ohjelmaa toimintalinjan ”Oikeudenmukaisen siirtymän Suomi” ja erityistavoitteen 7.1 ”Turpeesta luopumisen alueellisesti oikeudenmukainensiirtymä” osalta.

Hanke vastaa Pohjois-Pohjanmaan oikeudenmukaisen siirtymän suunnitelman älykkään

erikoistumisen strategiaan ja sen kokonaisuuksista erityisesti innovatiivisen kiertotalouden osalle. Rakennus- ja purkusektorin kiertotalouden kehittyminen vaatii uusia älykkäitä alustaratkaisuja ja tehokkaampaa logistiikkaa. Purkumateriaalien uusiokäyttö ja jatkojalostaminen tukevat alueellista kehitystä ja luo uusia mahdollisuuksia alueen yrityksille.

Hanke on Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelman 2022 - 2025 mukainen erityisesti kehittämisteeman 3 (Yrittävä ja uudistuva Pohjois-Pohjanmaa) ja painopisteen A. (Yrittäjyyden kasvua, työllisyyttä ja työelämän muutoksia tukevien toimintaympäristöjen parantaminen) osalta.

Päätös

Päätösesitys hyväksyttiin.